

»Mladi za napredek Maribora 2018«

35. srečanje

**PRIPOVEDOVAL BOM O ... – JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI GOVORNIH DEJANJ
UČENCEV PRI PRIPOVEDOVANJU O PREBRANIH KNJIGAH**

**Raziskovalno področje: SLOVENSKI JEZIK
Raziskovalna naloga**

Avtor: FILIP TEODOR PALUC

Mentor: MIHAELA DORNER

Šola: OŠ FRANCA ROZMANA-STANETA MARIBOR

Maribor, 2018

»Mladi za napredek Maribora 2018«

35. srečanje

**PRIPOVEDOVAL BOM O ... – JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI GOVORNIH DEJANJ
UČENCEV PRI PRIPOVEDOVANJU O PREBRANIH KNJIGAH**

**Raziskovalno področje: SLOVENSKI JEZIK
Raziskovalna naloga**

Maribor, 2018

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	6
2 NAMEN NALOGE.....	7
3 HIPOTEZE.....	8
4 METODOLOGIJA RAZISKOVANJA	9
5 ZVRSTI SLOVENSKEGA JEZIKA	10
5. 1 Zborni jezik.....	10
5. 2 Knjižni pogovorni jezik	10
5. 3 Pokrajinski pogovorni jezik.....	11
5. 4 Narečja.....	12
6 BRALNA ZNAČKA.....	13
7 POSNETKI PRIPOVEDOVANJ O KNJIGAH PREBRANIH ZA BRALNO ZNAČKO, ZAPISI IN ANALIZA	14
7.1 Besedila in analiza pripovedovanj, na katera se učenci niso pripravili	14
7.1.1 Besedilo 1	15
7.1.1.1 Analiza.....	16
7.1.1.2 Ugotovitve	17
7.1.2 Besedilo 2	18
7.1.2.1 Analiza.....	18
7.1.2.2 Ugotovitve	19
7.1.3 Besedilo 3	20
7.1.3.1 Analiza.....	20
7.1.3.2 Ugotovitve	21
7.1.4 Besedilo 4	22
7.1.4.1 Analiza.....	22

7.1.4.2 Ugotovitve	23
7.1.5 Besedilo 5	24
7.1.5.1 Analiza.....	25
7.1.5.2 Ugotovitve	25
7.2 Besedila in analiza pripovedovanj, na katero so se učenci pripravili	26
7.2.1 Besedilo 1	26
7.2.1.1 Analiza.....	28
7.2.1.2 Ugotovitve	29
7.2.2 Besedilo 2	30
7.2.2.1 Analiza.....	30
7.2.2.2 Ugotovitve	31
7.2.3 Besedilo 3	32
7.2.3.1 Analiza.....	32
7.2.3.2 Ugotovitve	33
7.2.4 Besedilo 4	34
7.2.4.1 Analiza.....	34
7.2.4.2 Ugotovitve	35
7.2.5 Besedilo 5	36
7.2.5.1 Analiza.....	36
7.2.5.2 Ugotovitve	37
7.3 Primerjava pripovedovanj.....	37
8 DRUŽBENA ODGOVORNOST	39
9 RAZPRAVA	40
10 VIRI IN LITERAURA.....	41

POVZETEK

V raziskovalni nalogi raziskujem značilnosti jezika, ki ga učenci sedmošolci rabijo, ko pripovedujejo o vsebini knjig, ki jih izberejo za Prežihovo bralno značko. Učenci se posebej ne pripravijo na pripovedovanje, poročanje in razgovor. Naključno izbrane sošolce sem posnel pri teh dejanjih, torej pripovedovanju, poročanju, njihova govorna dejanja sem zapisal, nato pa z znanjem sedmošolca poiskal jezikovna odstopanja od knjižne norme. Odstopanja sem opazoval na področju besedja, oblikoslovja, skladnje in glasoslovja. V nadaljevanju sem spet že prej naključno izbrane sošolce prosil, da so o knjigah, o katerih so že poročali učiteljici, pripravili govorne nastope. Ponovno sem jih posnel in ugotavljal količino in vrsto napak. Svoje izsledke sem predstavil ciljni skupini in zabeležil njihov odziv.

1 UVOD

Jezik, ki ga rabimo, je naše ogledalo. Pogosto se dogaja, da učenci v uradnih položajih v razgovorih in pogovorih z učitelji ne rabijo vedno knjižnega jezika. Še posebej so premalo pozorni na pravilno rabo jezika, če se počutijo sproščeno.

Pripovedovanje vsebine prebranih knjig za bralno značko in razgovor o prebranih delih potekata pred poukom ali po njem. Učenci so takrat zelo sproščeni, bolj kot sicer, in opazil sem, da skrb za lepo in pravilno izražanje upade. Pogosto nas učiteljica opozori na kakšno štajersko besedo in na rabo besede pač, ki je vedno pogostejša.

V želji, da bi s sošolci ozavestili, da je potrebno tudi po urah rednega pouka in pred njimi pri pripovedovanju in v pogovoru o knjigah rabiti knjižni jezik, saj gre za govorno nastopanje, sem se odločil za to raziskovalno nalogo.

Že ob zapisu posnetkov, pri čemer so mi pomagali sošolci, so zaznavali napake in se jim smejali, tako da je moj namen, da bi se zavedli napak in se jim izognili, bil delno uresničen že pri zapisovanju posnetega gradiva.

2 NAMEN NALOGE

V svoji nalogi sem si zadal več ciljev, in sicer:

- s pomočjo literature predstaviti zvrsti slovenskega jezika, njihove značilnosti in okoliščine rabe;
- posneti nekaj sošolcev pri pripovedovanju o vsebini knjig za bralno značko;
- spoznati značilnosti jezika, ki so ga učenci rabili pri pripovedovanju o vsebini knjig za bralno značko;
- posneti te iste sošolce pri pripovedovanju o prebranih knjigah, ko sem jih prosil, naj se miselno pripravijo na aktivnost in naj bodo pozorni na rabo jezika;
- spoznati značilnosti jezika, ki so ga sošolci rabili, ko so se na aktivnost pripravili;
- ugotoviti spremembe, ki so nastale med prvo in drugo aktivnostjo.

3 HIPOTEZE

Na osnovi zastavljenih ciljev sem predvideval:

- da učenci pri pripovedovanju o prebranem, če se niso pripravili na aktivnost,

- pogosto kršijo jezikovna pravila;
- rabijo neknjižne besede ali neknjižne oblike besed;
- pogosto rabijo mašila.

Če pa so se na dejavnost pripravili, pa predvidevam, da:

- manj kršijo jezikovna pravila;
- rabijo manj neknjižnih besed ali neknjižnih oblik oziroma jih sploh ne rabijo;
- število mašil se zmanjša oziroma izgine.

4 METODOLOGIJA RAZISKOVANJA

V teoretičnem delu sem s pomočjo literature pojasnil pojme knjižni in neknjižni jezik, zborni jezik, knjižni pogovorni jezik, pokrajinski pogovorni jezik in narečja in njihove značilnosti.

Naključno izbrane sošolce, sedmošolce, sem posnel pri pripovedovanju o prebranih knjigah za bralno značko. Pred snemanjem sem jih prosil za dovoljenje. Naključno izbrani učenci, po naključju so bile same učenke, sem posnel ob prisotnosti učiteljice. Prva besedila sem posnel 9. 10. 2017, druga besedila pa v obdobju od 15. 12. 2017 do 22. 1. 2018. Snemal sem z diktafonom Olympus VN-5500PL, posneto pa zapisal. Zapisana besedila sem analiziral in zapisal odklone od jezikovnih pravil. Pri tem sem rabil svoje znanje sedmošolca, ki sem ga ob pomoči učiteljice nadgradil.

V drugem delu sem prej izbrane učenke, ki sem jih posnel, prosil, da so ponovno govorile o istih prebranih knjigah, o katerih so pripovedovale pri prvem snemanju, a so se tokrat morale pripraviti na pripovedovanje. Prosil sem jih, da so pozorne na rabo jezika. Govorno so nastopale, ne da bi bila prisotna učiteljica.

Ponovno sem jih posnel z diktafonom, zapisal posneto in besedila jezikovno analiziral.

V naslednjem koraku sem primerjal odklone od norme v prvih in drugih posnetkih in ugotavljal, ali lahko potrdim oziroma ovržem hipoteze.

5 ZVRSTI SLOVENSKEGA JEZIKA

Slovenski jezik se deli na knjižni in neknjižni jezik. Knjižni jezik ima dve različici, in sicer knjižni zborni in knjižni pogovorni jezik, Toporišič, ga imenuje splošno- ali knjižnopogovorni jezik (2000: 16). Neknjižni jezik delimo na pokrajinski pogovorni jezik in narečja. Poznamo še interesne govorice, ki so modifikacije osnovnih socialnih zvrsti in so značilne za pripadnike ožjih interesnih skupin (Toporišič, 2000: 25). Interesne govorice so sleng, žargon in argo.

5. 1 Zborni jezik

Knjižni zborni jezik ima natančno zapisana pravila v jezikovnih priročnikih, kot so slovar, pravopis in slovnica. Uporabljamo ga v učbenikih, knjigah, radijskih oddajah in v javnem nastopanju, kadar se na nastop pripravimo (Kumer, 2017).

Jože Toporišič v Slovenski slovnici (Toporišič, 2000: 15) zapiše, da zborni jezik govorijo učenci pred izobrazbenim ali drugim interesnim zborom. Poslušalec je pasiven. Zborna oblika knjižnega jezika se uporablja, ko je pred govorcem družbeno izoblikovan zbor, ki je socialno, izobrazbeno in narečno neenak. Slovenskega zbornega jezika se ne naučimo kot maternega. Pridobimo si ga z učenjem v šolah, z branjem in poslušanjem zbornih besedil.

5. 2 Knjižni pogovorni jezik

Knjižni pogovorni jezik je manj strog, rabimo ga, kadar govorimo brez vnaprejšnje priprave, na primer na sestankih in pri pouku (Kumer, 2017). Toporišič ga imenuje splošno- ali knjižnopogovorni jezik (2000: 16). Ta se uporablja, ko neformalnemu zboru, večinoma nemnožičnem, govorimo brez vnaprej pripravljenega besedila. Je manj popolna uresničitev zborne norme. Opira se na vsakdanjo govorico nenarečno govorečih ljudi na celotnem slovenskem ozemlju. Toporišič pravi, da ga ne moremo z lahkoto razmejiti, vanj se mešajo

lastnosti zbornega jezika in zemljepisna narečja. V govornem položaju se govoreči in poslušalec izmenjujeta. Gre za neuradno komuniciranje. Pogosto ga spremljajo tudi nejezikovna sredstva. Rabijo ga pripadniki hierarhično neenakih ustanov. Splošno- ali knjižnopogovorni jezik se navadno samo govori, večinoma brez vnaprej pripravljenega besedila, spontano, prosto. Toporišič še pravi, da je to najprepoznavnejša zvrst za pogovor med ljudmi različnih narečnih področij. In nadaljuje, da je v nekaterih slojih izpodrinil tradicionalno podeželsko narečje.

Splošno- ali knjižnopogovorni jezik ima variante, ima pa obstojno jedro (Toporišič, 2000: 17). Toporišič pravi, da slovenski pogovorni jezik ni dovolj raziskan, zato po njegovem mnenju uporabniki pogovornega jezika padajo iz knjižne v pokrajinsko pogovornost. Za knjižnopogovorni jezik so značilni:

- samoglasniški upad;
- kratki nedoločnik;
- množinska oblika deležnikov na *-l*: *smo delal*;
- posamezni primeri: *je bla, blo, smo bli*;
- izgovorjava nenaglašenelega deležnika *-el*: *reku, reko*;
- sem s polglasnikom: *səm*;
- izgovor *e* s polglasnikom: *vidət*;
- *l* namesto *lj*: *grable, zalublen*;
- za 3. os. mn. *jejo* namesto zborne *jedo*;
- preprostejša zgradba stavka in povedi (brezvezje);
- večja pogostost sredstev za vzdrževanje stika z naslovnikom.

5. 3 Pokrajinski pogovorni jezik

Pokrajinski pogovorni jezik se uporablja, ko se pogovarjamo s prijatelji, starši in sorodniki, predvsem v večjih mestih. Pri neknjižnem pogovornem jeziku (Toporišič, 2000: 19)

- se *i* in *u* izgubita: *z goram*;
- sredi besede se *i* izgublja: *bavu, mahnu, ribca, tolko, kolko*;
- nenaglašeni *i* se izgublja: *verjem*;

- polglasnik v obrazilu *-ec* se izgublja: *žganc*;
- soglasniški sklop *lj* gre v *l*;
- določna oblika pridevnika se izraža z nepregibnim členom: *ta mlada*;
- v imenovalniku dvojine ž. sp. je običajno dvojinska končnica *-e* namesto *-i*: *sva hodile*;
- daljšanje osnove s *-t* pri samostalnikih moškega spola: *Markota*.

Pokrajinski pogovorni jezik se pri besedju kaže v rabi izposojenk, zlasti iz nemškega prostora.

5. 4 Narečja

Narečja so posebne oblike kakega jezika na čisto določenem zemljepisnem področju. Imamo 8 narečnih skupin: koroška, primorska, rovtarska, gorenjska, dolenjska, štajerska, panonska, kočevska (Toporišič, 2000: 23). Vsaka skupina se deli na več narečij. Narečja govorijo predvsem v kmečkem okolju.

6 BRALNA ZNAČKA

Bralna značko sta osnovala pisatelj Leopold Suhodolčan in prof. Stanko Kotnik (Bralna značka [splet]). Bralne značke, ki jih podeljujejo po Sloveniji, se imenujejo po slovenskih pisateljih. Prvo Prežihovo bralno značko so podelili leta 1961. V tovrstno branje je vključenih 70 % slovenskih osnovnošolcev (Bralna značka [splet]).

Vsako leto učenci preberejo 5 knjig, katerih naslove si lahko izberejo sami ali pa jih izberejo s seznama priporočenih knjig. Da jo opravijo, morajo nekako dokazati, da so knjigo prebrali. To otroci opravljajo na različne načine.

V prvem triletju osnovne šole smo sedli v krog in kdor je hotel pripovedovati, je pripovedoval, sošolci pa so ga poslušali. V 4. in 5. razredu smo učenci morali zapisovati obnove in ilustrirati prebrano. Od 6. razreda pa učenci učiteljici in sošolcem, ki se zberejo na istem srečanju, pripovedujejo o prebranem in se nato o prebranem pogovarjajo v manjši skupini učencev. Bralna značka poteka tako, da se učenci napišejo na seznam in ob dogovorjenem terminu pridejo v matično učilnico, kjer čaka učiteljica. Učenci ji pripovedujejo o knjigi, nato učiteljica zastavi še dodatna vprašanja. Torej se izmenjujeta enogovorno in dvogovorno dejanje. Učenci pripovedujejo brez vnaprejšnje priprave.

Ob enogovornih dejanjih učiteljica opozarja učence ob pretirani rabi nepotrebnih besed, predvsem besede pač. Pri pripovedovanju se učenci sicer trudijo rabiti knjižni jezik, a občasno prehajajo na področje neknjižnega pogovornega jezika. Na pripovedovanje se večina posebej ne pripravi. Zanimalo me je, ali obstaja razlika v rabi jezika, ko se učenci na pripovedovanje pripravijo, in jezika, ki ga rabijo, ko se na pripovedovanje ne pripravijo. Z izsledki sem jih seznanil, da so spoznali pogoste napake in tako ozavestili pomanjkljivosti, torej se bodo napak lahko zavedali in jih v prihodnje tudi odpravili.

7 POSNETKI PRIPOVEDOVANJ O KNJIGAH PREBRANIH ZA BRALNO ZNAČKO, ZAPISI IN ANALIZA

Posnetke sem razdelil v dva sklopa. V prvem so posnetki prvega snemanja, kjer so govorce po naključju štiri dekleta. Da sem zagotovil anonimnost, sem sporočevalke poimenoval z občnim imenom učenka in zaporedno številko. Pri sporočanju sem posnel le tiste dele, kjer so učenke pripovedovale o vsebini prebranih knjig, delno ob izražanju mnenj, ne pa daljših razgovorov z učiteljico, v katerih so izražale mnenje o prebranem, ugotavljale primernost knjig za določenega bralca, dobre in slabe strani vsebine knjige.

Prvo snemanje, ki je potekalo 9. 10. 2018 zjutraj od 7.30 do 8.15, sem posnel s privoljenjem sošolk in ob prisotnosti učiteljice.

Drugič sem učenke snemal, ne da bi bila prisotna učiteljica od 15. 12. do 22. 1. 2018. Učenke sem nekaj dni pred snemanjem prosil, da so razmislile, kaj bodo povedale, in naj bodo pozorne na rabo jezika. Govoriti so morale o knjigah, o katerih so pripovedovale pri prvem snemanju. Prosil sem jih, da o prebranem poročajo tako, kot bi govorno nastopale pred razredom oziroma kot da bi posnetke predvajali pred razredom.

7.1 Besedila in analiza pripovedovanj, na katera se učenci niso pripravili

Prvo snemanje je potekalo 9. 10. 2018 zjutraj od 7.30 do 8.15. Dve učenki sta pripovedovali o vsebini dveh knjig. Pri učenki 1 sem obe pripovedi zapisal v eno besedilo, saj je pripovedovala eno zgodbo za drugo. Učenka 2 in učenka 4 je ista oseba. Dobila je dve številki, saj je drugo vsebino pripovedovala, ko je za njenim prvim sporočanjem vsebino knjige predstavljala njena sošolka.

Pri vsaki skupini sem za ponazorilo zapisal nekaj primerov, ponekod v oklepaju še obliko, ki bi jo govorka morala rabiti. Kjer je bilo pojavitev iste napake veliko, sem v oklepaju zapisal še število pojavitev.

7.1.1 Besedilo 1

Učenka 1

Drugi del govori o tem, kak so to ta Mali rešli in kak so potem tega od Artemisa Fowla mama pa je bila zelo bolana in so pač potem sklenili en kompromis, da je potem ta doktorica Mali pomagala Artemisu, ker je pa ta Artemis je pa fkradu njihovo zlato, ki je bilo ne vem kolk vredno. To še nobenmu ni uspelo in potem f tretjem delu govori, kak so že oni fsi skupaj na Antarktiko in očeta od Artemisa Fowla. Potem četrti del pa govori ena zahrbtna Opal, to je bla ena punca, ki je bla tut vilinka in je tudi hotla na vsak način tega Artemisa Fowla in tudi doktorica Mali ga je hotela ugrabit in je potem zaprla v eno tako kupolo, v kateri so ble take živali, kot neki biki, ki so, pač prej jih je našpricala z enim šprejom in potem, te biki pa so bili taki v roku kakih desetih minutah, ampak ta Artemis pa je imel še svojga pomočnika in potem sta se rešla, ker je bila ta doktorica Mali tak fstrajna in sta pravočasno potem zbežala.

Te knjige so mi všeč zaradi tega, ker so zelo zanimive in napete pa tudi zaradi tega, ker se včasih tut kaj kritičnega kaj zgodi, kaj na primer v nekaterih knjigah, ki so bol tak se fse dobro izteče.

Je pač malo nenavaden svet, da so v njem fključeni tudi ljudje, ki so zelo pametni, in tudi vilini, in je pač bolj razburljivo.

Zdaj pa Narnije. Ta pač govori, bil je čarovnikov nečak. In to govori o eni Poli, ki je bila ena punčka in od tistega čarovnika nečak in sta se srečala zunaj odzunaj pred dvoriščom in sta potem raziskala hišo tistega dečka in sta našla not njegovega strica, ki je bil nek čarovnik in je izumu dva prstana, zelen pa rumen. In potem je reko tej Poli, da si lahk da si lahk da en prstan gor in da ga naj nosi, ne? In potem si je nataknila prstan pa je zginla v eno drugo deželo in potem so se pač, je ni bilo nazaj in je ta deček vzel, ker ta zeleni prstan pa te nazaj prinese, in je vzel dva zelena prstana in enga rumenega in je šel za njo. Govori, kak so oni, kak sta onadva potovala iz različnih svetov, in ko sta pripotovala v zadnji svet. To je bil tak kot gozd in potem so bli taka jezera in potem če si skočil v jezero si šel v drugi svet. In ko sta bla v zadnjem svetu, so jim vzeli, pač ena čarovnica se ju je dotaknila in je potem šla z njimi v tam, ko sta onadva živela, na tisti travnik. In sta potem je ona bla zlo zlobna, in so potem je bla pač težave. Na koncu pa so še fsi skupaj šli potem v en svet, ki se imenuje Narnije, ki pa ga je neke vrste iznašel lev, ki je pel in s tem ko je on pel, so rastle rastline pa živali. In potem

pač na koncu je lev reku, da lahk tam ostane, če ta deček pa deklica Poli pa konj, ki ga je spremenil v nekega samoroga, morajo dobit eno tako zlato jabolko, ki je ne vem kak daleč fstran. In potem so šli s tem samorogom do tja, ampak tista čarovnica pa je šla peš. In tam je blo tak, da če ugrizneš jabolko, prinese sam tebi srečo. Ta deček pa je jabolko rabo za svojo mamo. Pa tam v tisti Narniji je posajeno eno drevo, da potem lahk tam ostane. In potem so se tam, ta čarovnica je hotla to preprečit, a so vseeno zbežali. In potem na koncu njegova mama ozdravi.

7.1.1.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *kak (kako) (4), kolk (koliko), nobenmu (nobenemu), bla (bila) (5), ble (bile), blo (bilo), tut (tudi) (2), hotla (hotela, svojga (svojega), rešla (rešila), zginla (izginila), enga (enega, lahk (lahko) (2)*
- Raba -l namesto -lj: *bol (bolj)*
- V pred soglasniki izgovarja kot f: *f tretjem, fkrado, fsi, fstrajna, fstran*
- Izgovorjava -il, -el kot u: *izumu, fkradu, reku*
- Izgovorjava -el kot -ou ali -o: *šou, rabo*
- Izgovorjava o namesto e za -č, -j pri samostalnikih m. in sr. sp.: *pred dvoriščom, šprejom*
- Kazalni zaimek ta rabi kot določni člen: *ta čarovnica ta mali, tega Artemisa, ti biki, ta doktorica, ta Artemis, tej Poli*
- En rabi kot nedoločni člen: *en kompromis, ena punca, ena Poli, ena dežela, ena punčka*
- Kratki nedoločnik: *je hotela ugrabit, hotla to preprečit*
- Glagol na koncu: *ta zeleni prstan pa te nazaj prinese*
- Izražanje svojine z od: *od Artemisa Fowla mama, od tistega čarovnika nečak*
- Raba nepravilnega sklona: *v roku kakih desetih minutah; je izumu dva prostora, zelen pa rumen*
- Opisno stopnjevanje: *bolj razburljiv*

- Pa: *ker je pa ta; ker je pa ta Artemis je pa fkrado njihovo zlato; pa te nazaj prinese*
- Pač: *da je pač*
- Miselni preskoki: *so ble take živali, kot neki biki, ki so, pač prej jih je našpricala z enim šprejom in potem, te biki pa so bili taki v roku kakih desetih minutah; In sta potem je ona bla zelo zlobna*
- Nepravilne besedne zveze: *dati si prstan gor (nadeti si)*
- Nekonjzično besedje: *našpricala, s šprejom*

7.1.1.2 Ugotovitve

Pogosto opazimo upad samoglasnika. Nekaj je napak pri izgovorjavi. Učenka je rabila nekaj oblik, ki so značilne za osrednji slovenski prostor (*kolk, nobenmu, lahk ...*). V kasnejšem razgovoru je pojasnila, da večina njenih sorodnikov izhaja iz Ljubljane in njene okolice.

7.1.2 Besedilo 2

Učenka 2

Jaz bom Matildo. Jaz sem si jo zbrala zato, ker smo jo brali v četrtem razredu pa mi je bla ful fšeč. Pol smo pa še film gledali, te pa sn še enkrat knjigo prebrala, pa sem se odločila, da jo bom pripovedovala.

Pač da je bla deklica, ko je mela super moči, in da je pri tolkih letih že prebrala, da je znala brat, pa kaj fse je naredla proti staršem. Pač pa, ker je bla taka smešna, pa včasih tudi malo taka strašna. Ko je pač, tisti del mi je bil tak neprijetn, ko jo je zaprla ravnateljica v sobo. Potem je pač Matilda, ko je, ni vsega vedla, pa se je nekak spomnila, kak bi odprla vrata, je odprla vrata, pa je pobegnila, pol je ravnateljica prišla pogledat, pa je ni blo in potem jo je začela iskat.

Sicer Matilda ni bila razvajena, je bil bol njen brat, pa mama, pač pa oče tudi. Ker oče je mel pa delavnico, kjer je avte pripeljal na popravila, kjer so avte pripeljali na popravila, in potem pač je dobil veliko denarja iz tega in potem en dan pa ni šlo fse po načrtu pa ni nič dobil, pa je pač spoznal resnični svet, pol brat pa je, ne vem, bratu sta oče in mama skuhalo, fse sta mu naredla, pač mama pa, mama pa sploh ni mela službe in je fsaki dan šla igrat tombolo f sosednje mesto. Matilda pa je, ko je prišla f prvi razred, je potem po nekaj mesecih šole spoznala, da ma super moči, da pač lahko z očmi premika stvari.

7.1.2.1 Analiza

- Samoglasniški upad : zbrala (izbrala), bla (bila), tolkih (tolikih), naredla (naredila) (2), tak (tako), vedla (vedela), nekak (nekako), sn (sem), odločila (odločila), bla (bila) (2), mela (imela) (2), mel (imel), ma (ima), kak (kako), neprijetn (neprijeten)
- V pred soglasnikom izgovarja kot f: fšeč, fse (3), fčasih, fsaki, f sosednji, f prvi
- Kazalni zaimek tak: taka smešna, taka strašna
- En kot nedoločni člen: potem pa en dan (nekega dne), en dan pa ni šlo

- Kratki nedoločnik: *je znala brat, je začela iskat*
- Glagol na koncu stavka: *Pol smo pa še film gledal; te pa sn še enkrat knjigo prebrala*
- Obrnjen besedni red: *ko jo je zaprla ravnateljica v sobo, sicer Matilda ni bila razvajena, je bil bolj njen brat*
- Veznik pa za in: *pa mi je bla, pa sem se odločila, pa ni nič dobil, pa je pač spozna, pa je pobegnila*
- Pol rabi za nato: *pol smo pa, pol pa je prišla, pol pa je*
- Ko rabi namesto ki: *bla je deklica, ko je mela*
- Pogosta raba pa: *pol smo pa še, te pa, pa se je nekak spomnila, brat pa je, mama pa sploh, brat pa mama, pa oče tudi, je mel pa delavnico*
- Raba pač: *pač da je bla, pač pa, potem je pač Matilda, pač pa oče tudi, pa je pač spoznal, pač mama pa, da pač lahko, in potem je pač dobil*
- Izpust besede: *Jaz bom Matildo.*
- Miselni preskoki: *da je pri tolikih letih brala, da je znala brat; Ko je pač, tisti del mi je bil tak neprijeten; ko je ni, ni vsega vedla,; pol brat pa je, ne vem, ko je prišla /.../ je potem*
- Besedje: *ful, te pa*

7.1.2.2 Ugotovitve

Povedi so dolge, z veliko stavki, ki jih prekinja z drugimi stavki. Pogost je samoglasniški upad, pojavi se v 17 primerih, pogosto rabi *pa* in *pač* in prislov *potem*.

7.1.3 Besedilo 3

Učenka 3

Jaz bom pripovedovala Babico Barabico. In gre se o dečku Benu, ki so ga starši fsak petek zvečer pripeljali k babici v varstvo, ker sta šla starša vedno kam ven in Benu pa to ni bilo všeč, zato ker mu je blo pri babici dolgčas. Babica je vse jedi naredila iz zelja, zgodaj je mogo spat in ni rad šel tja. Potem pa je pač enkrat ... je klical starše, če lahko pridejo po njega, ker mu je tam tako dolgčas, pač ni rad tam. Potem pa je babica to slišala in potem je bla žalostna in zato se je odločila, da bo naredila nekaj, da bo postala zanimiva, in je pač v eno škatlo za piškote je dala diamante in ko je on pač hotel piškote vzeti, je videl te diamante in je mislil, da so pravi, čeprav niso bli. In potem se mu je babica zlagala, da je že kot mala imela teh diamantov in je potem ona fse pokradla in da, in potem je mu bila tako že potem bol všeč in bol zanimiva. Potem je pa babica rekla, da še ni ukradla samo enih diamantov, in sicer kronskih draguljev iz londonske palače. In potem se je Beno odločil, da bosta skupaj ukradla te diamante in je naredil cel načrt in to. In babica je potem privolla celo in potem sta šla in potem sta že res uspel načrt in sta že bla tam, tolko da bi ukradla, ampak ju je potem zalotla kraljica in potem pač so se malo pogovarjali in se je odločila, da ju ne bo kaznovala. Potem pa mu je babica povedala, da se mu je zlagala in da si je fse to izmislila. In potem je bil Beno seveda žalosten, ker ji je on res verjel, ampak vseeno je babico še vedno imel rad. Mu je pa povedala, da še mu ene stvari pač ni povedala po resnici, in sicer da ima raka in da bo verjetno umrla do božiča. In res pač, pol ko pa ni dočakala božiča, tak da se pač zgodba konča bol žalostno, ampak on vseeno spozna, da je bila babica zanimiva in jo pač ima pol vseeno rad.

7.1.3.1 Analiza

- Samoglasniški upad: bla (bila) (3), tolko (toliko), naredila (naredila), bli (bili), privolla (privolila), zalotla (zalotila) (2), tak (tako)
- Izgovorjava -lj kot -l: bol (3)
- Izgovorjava -el kot o: hoto, mogo
- Izgovorjava v kot f: fsak, fse (2)

- Nedoločni člen en: *eno škatlo, ni ukradla smo enim diamantom, da mu še ene stvari*
- Kazalni zaimek kot določni člen: *je videl te diamante (2), teh diamantov*
- Moči namesto morati: *mogo*
- Napačen sklon: *kot mala je imela teh diamantov*
- Kratki nedoločnik: *mogo spat, hoto vzet*
- Glagol na koncu: *ko je on pač hotel piškote vzet*
- Zamenjan besedni red: *babica je potem privolla celo, in potem mu je bila tako že potem bol vseč*
- Veznik in na nepotrebnih mestih: *in gre se o, in Beno pa to, in potem (6), in je pač, in ko je on pač hotel,*
- Pa: *Beno pa to, potem pa je potem je pa babica rekla, potem pa je*
- Pač: *potem je pač enkrat, pač ni rad tam, in ko je on pač hotel, in potem pač, in res pač, da se pač zgodba, in jo pač ima*
- Ponavljanje potem: (12)
- Miselni preskoki: *in potem sta šla in potem sta že res uspel načrt, In res pač, pol ko pa ni dočakala božiča, tak da se pač zgodba konča bolj žalostno,*

7.1.3.2 Ugotovitve

Pripoved je tekoča, ni veliko miselnih preskokov. Povedi so večstavčne. Povedi in stavke pogosto začneta z *in in in potem*. Pogosto rabi *pač*, tudi *pa*. Pojavlja se upad samoglasnika in izgovorjava *v* kot *f* pred soglasnikom.

7.1.4 Besedilo 4

Učenka 4

Jaz bom pripovedovala knjigo O, ta kriza. Pač gre se o tem, da je pač ena punca Ema, ki ima pač mamo, ki je novinarka, in se mama nonstop seli iz mesta v mesto in pač pride v eno hiško, kjer je ona začela prvi letnik. In se pač, in enega dne pač mama reče, da gre, da naj gre, da pač hoče it v Ameriko in pač se Ema pol opre in pol jo drugi podprejo. In pol mama gre, ne da bi se pač, ne da bi se poslovila od njih in to je pač trajalo kake tri mesce al pet in pol ko pa se vrne, pa prinese pač darila, ne. Hoče se jim odkupit neke vrste in pač ker je pa, meli so še eno mlajšo sestrico Elenor, ki je rada mela samoroge pa konjičke. Pa pač jo ravno tisto obdobje pa je ravno v tistem obdobju, ko ima rada ličila, in pač ona ji prinese enega vlkega samoroga in pol jo pač ona nadere, ker ona zaj ni vedla, kaj ima pač ona trenutno rada, in pol so se pač skregali in pol je ona spet odšla, ker pač jo niso neke vrste niso več marali, ker niso vedli, kaj jo zanimajo, ne. Med tem časom pa pač je na tej šoli je bil en John, odbojkaš, ki je se Ema se v njega zaljubila, ampak John, ta pa je bil zaljubljen v njeno sestro Ano. In ko je ona to zvedla, sta se skregala. Pol pač nista se več pogovarjala pa to, v bistvu sta bla bolj prijatla, ne, in pol pa sta se pač skregala in tako sta pol na koncu pol sta postala par, ker pač je John se ji hoče hoto opravičit pa to in pol sta postala par, ker ji je povedal, da v bistvu njo ljubi, njo začel ljubiti. Pač v glavnem ful zapleteno. Imeli pa so še eno najstarejšo sestro Beto, Beta, ki pa se je zaljubila v sodelavca od očeta, ki je bil bolj mladi in pol sta tudi onadva postala par, na koncu. Tako je na koncu neke vrste srečen konec.

7.1.4.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *mesce (mesece), al (ali), meli (imeli), sestrico (sestrico), mela (imela), vlkega (velikega), vedla (vedela) (2), prijatla (prijatelj), s*
- Izpust soglasnika: *zaj (zdaj)*
- Izgovorjava -el kot o: *hoto*
- Izgovorjava -lj kot -l: *prijatla (prijatelj)*
- Nedoločni člen en: *ena punca, enega vlkega, eno najstarejšo*

- Izražanje svojine: v *sodelavca od očeta*
- Napačna glagolska oseba: *niso vedli, kaj jo zanimajo*
- Napačni sklon zaimka: *ker pač jo niso marali*
- Kratki nedoločnik: *hoče it, hoče se odkupit, začel ljubiti, hoče opravičiti*
- Stopnjevanje z bolj: *bolj mladi*
- Določna oblika pridevnika: *je bil bolj mladi*
- Pol za potem/nato: *se Ema pol upre, pol jo drugi podprejo, pol mama gre, in pol (10)*
- Zamenjan besedni red: *ki je se Ema se v njega zaljubila*
- Pa: *ko pa se vrne, pa prinese*
- Pač: *pač gre se o tem, pač ena punca, ima pač mamo, in pač pride, in se pač, ne da bi se pač, prinese pač, kaj ima ona pač trenutno rada (22)*
- Ponavljanje glagola: *Med tem časom pa pač je na tej šoli je bil en John, ker pač jo niso neke vrste niso več marali; John se ji hoče hoto opravičiti pa to*
- Miselni preskoki: *In se pač; in enega dne pač mama reče; pač ker je pa, meli so še eno mlajšo sestrico; Pa pač jo ravno tisto obdobje pa je ravno v tistem obdobju; da v bistvu njo ljubi, njo začel ljubiti*
- Besedje: *nadere, ful*

7.1.4.2 Ugotovitve

Učenka pripoved pogosto prekine in na drugačen način poda že povedano informacijo. Rabi kar nekaj zaznamovanih besed. V besedilu pogosto rabi *pol* in *pač*. Pogosto se pojavlja tudi upad samoglasnika. Pojavi se sredstvo za vzdrževanje stika z naslovnikom (... *ker niso vedli, kaj jo zanimajo, ne*).

7.1.5 Besedilo 5

Učenka 5

Zgodba govori o tem, da je bil en fant, ko je ostal brez staršev, in o enem pač, ena družina pa je bila tam blizu, živela v nekem dvorcu pa so imeli vse uslužbence pa pač ful so jih lahko zaposlili. Tam pa so bili tiste, ko so mogli delat nonstop. Pa dobili so samo dva obroka na dan pa tak. Pa bili so nonstop oblečeni v ena in ista oblačila. Meli so lesene hiše, če je deževalo, da so lahko šli noter al pa kaj takega. In pol je sin od tega, ko je imel to zavetišče z ljudmi, pač tam noter pa so bili taki, ko so ostali brez družine in ko so bili sami pa so jih totič našli pa so jih sem pripeljali, in potem ta sin odkrije, da je fantek isto star tam v zavetišču.

(Pa je to zavetišče ali taborišče?)

Skoraj nič od tega, ker pač tam so imeli dom pa to, ne, in potem tam odkrije, da je bil tam en fantek tolko star kot on, in sta se potem sporazumevala, sporazumela sta se. In pol sta si, tak je bila ograja pa sta si spodaj skopala jarek, da sta si lahko hrano pa vse, da mu je lahko hrano nositi pa vse. Pol pa enega dne pa sta odkrila. Sestra že nekaj sumi.

(Čigava sestra?)

Od tega sina, pač sta bila dva, sestra pa brat sta bila, ko sta živela v tej hiši, in sestra že nekaj sumi, ampak potem ne odkrije do konca. Na koncu pa je, da je, pač vse zbere na en kup, pa rečejo, da bojo dobili hrano in potem jih, na njih fšipajo ogljikov dioksid, da se zadušijo in tam je bil ta sin noter.

(Ogljikov monoksid.)

Ja, ogljikov monoksid. Pa je bil sin noter. In pol na koncu pač starši zvejo, da so ubili lastnega sina.

7.1.5.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *bla (bila) (4), bli (bili) (3), meli (imeli), al (ali)*
- Izgovorjava v kot f: *fsipajo*
- Izgovorjava -il kot o: *noso*
- Nedoločni člen en: *en fant, o enem, ena družina*
- Napačna oblika glagola: *zvejo, bojo*
- Moči namesto morati: *so mogli delat*
- Kratki nedoločnik: *mogli delat*
- Izražanje svojine: *sin od tega, ko je imel; (sestra) od tega sina*
- Pogosta raba tam: *da je fantek isto star, tam v zavetišču*
- Zamenjan besedni red: *so mogli delat nonstop, pa bli so nonstop*
- Pa: *pa je bla, pa pač, pa dobili so, pa bli so, pa meli so, pa bli so, pa so jih tam našli, pa so jih sem pripeljali*
- Pač: *o enim pač, pa pač, pač tam noter*
- Raba ko namesto ki: *da je bil en fant, ko je ostal brez staršev; od tega, ko je imel; taki ko so ostali*
- Miselni preskoki: *Zgodba govori o tem, da je bil en fant, ko je ostal brez staršev, in o enim pač, ena družina pa je bla tam blizu*
- Neknjižne besede: *ful, toti*

7.1.5.2 Ugotovitve

Pripoved je zelo nepovezana, daje občutek, kot da učenka knjige ni prebrala ali pa je že veliko pozabila. Prisotni in učiteljica ji med pripovedovanjem zastavljajo vprašanja. Svoje misli prekinja, jih dopolnjuje, preskoči. Pogosto rabi *pač* in *pa*. Napačno rabi veznik *ko*. Rabi nekaj neknjižnih besed.

7.2 Besedila in analiza pripovedovanj, na katero so se učenci pripravili

Učenke sem snemal ne da bi bila prisotna učiteljica v času od 15. 12. 2017 do 22. 1. 2018. Učenke sem nekaj dni pred snemanjem prosil, da so razmislile, kaj bodo povedale, in naj bodo pozorne na rabo jezika. Prosil sem jih, da o prebranem poročajo tako, kot bi govorno nastopale pred razredom oziroma kot da bi posnetke predvajali pred razredom.

7.2.1 Besedilo 1

Učenka 1, drugi posnetek

Drugi del govori o stotnici Mali in Artemisu, ki sta se rešla iz spopada z bikom. Artemis pa je prej frkradel tono njihovega zlata, da bi s tem lahko rešil svojo mamo, ki je bila zelo bolna. In nato sta sklenila en kompromis, s katerim je doktorica Mali pomagala Artemisu. Artemis pa jim je vrnil njihovo zlato. Tretji del govori o tem, kako so vsi skupaj odšli na Antarktiko, da bi rešili Artemisovega očeta, in jim je uspelo. Četrty del pa govori o zahrbtni Opal. To je bila ena punca, ki je bila tudi vilinka in je na vsak način hotela ugrabiti Artemisa in doktorico Mali, da bi ju zaprla v kupolo, v kateri bi jih požrli biki. Pa sta se uspela rešiti s pomočjo Artemisovega pomočnika in zaradi vztrajnosti doktorice Mali so pravočasno zbežali na ladjo.

Bila sta deček in deklica, ki sta bila soseda in sta se nekega dne srečala na dvorišču. Pogovarjal sta se in se nato odpravila na podstrešje, kjer je živel deček. Deček je povedal, da je na njegovem podstrešju tak tunel, ki vodi iz ene hiše v drugo hišo. Deček je prosil deklico, če gre z njim. Deklica Poli in deček sta se odpravila. Prišla sta do vrat, kjer je gorela luč. Potrkala sta in odprla vrata. V njej sta zagledala nekega čarovnika in nato ugotovila, da je to od dečka stric. Stric je bil zelo hudomušen, zato je deklici podal prstan rumene barve. Deklica si ga je nadela in izginila. Nato je prosil še dečka, naj si ga nadane, ampak je deček vedel, da bo tudi on izginil. Nato pa je stric reku, naj si vzame še dva zelena, da lahko gre po deklico. Deček si je nadel prstan in izginil, tako kot deklica. Znašel se je v gozdu med svetovi in našel deklico celo utrujeno. Reku je, naj si nadane zelen prstan, da se lahko vrneto domov. Ampak deklica je okoli sebe zagledala veliko jezer in si želela oziroma si zamislila, da lahko skočijo

skozi njih in pridejo v drugi svet. Spet sta si nadela rumene prstane in skočila in res prišla sta v različne svetove.

Prvi jima ni bil zelo všeč, zato sta se vrnila nazaj v gozd. In tako potovala okoli vseh. V zadnjem svetovu, svetu, je, sta našla grad cel zamrznjen in ljudje, ki so bili v njih. Deček in deklica sta se razgledala, nato pa se je deček zaletel v neki kipec. Kipec se je zrušil in vsi so spet oživel. Nato sta se ustrašila in si nadela zelene prstane, da bi pobegnili, a se je kraljica dotaknila. Zato sta si hitro nadela rumene prstane, da sta se vrnila v tisti svet. Nato jima je kraljica razlagala, kakšno je bilo življenje prej. Potem so hoteli pač zbežat, zaradi tega, ker so jo vsi napadali, tisto kraljico, ki je imela nadnaravne moči.

Odpravili so se skozi grad, skozi vežna vrat in se za las znebili podležev. Nato sta si deček in deklica nadela zelene prstane in se vrnila v svet, a nista bila dovolj pozorna, da se ju je dotaknila ta kraljica, in sta spet jo vzela zraven.

Komaj ko sta opazila, da je kraljica prišla zraven, sta že skočila v svet, v katerem sta živela prej, torej v ta svet, v katerem živita, a se ju je kraljica še vedno držala, zato je prišla v njun svet. Tam je naredila cel cirkus, saj je s konjem, saj je jezdila na konju in polamljala vse stvari, ubijala ljudi. Nato pa jo en konjušec s kočijo in konjem povozi. Nato sta ji nadela rumen prstan in sta spet šla v tisti svet. Nato je šla še deklica Poli in spet pač so šli v tisti svet.

Potem sta se s kraljico vrnila v svoj svet in se vrnila nazaj domov. Nato je od deklice mama zbolela. In zdravilo, s katerim bi jo lahko zdravila je samo v tistem svetu, med svetovi. Zato sta se deček in deklica vrnila po to zdravilo in ga prinesla nazaj. A je bilo neuspešno. Na koncu sta šla spet in se vrnila v en svet, kjer je bilo vse prazno in je bil samo lev, ki je pel in s tem ustvarjal nove narave. Zraven pa so bili še lovec, kraljica in deček in deklica. Najprej so ju nekak čudno opazovali, nato pa je kraljica želela pobegniti in ukrast prstan, da se bi vrnila, a ji ni uspelo. Zbežala je in se ni vrnila.

Nato je lev povedal, da če hočejo najti zdravilo, se morajo odpraviti v en tak sadovnjak, v katerem so same take lepe zlate jabolke, ki je bil zelo oddaljen in so mogli čez ne vem kolko gora in voda. Zato je spremenil njihovega konja v letečega in z njim sta deček in deklica odpotovala v tisto deželo samih jabolk zlatih. A je lev še prej jima dal napotek, da se nobene jabolke ne smeta pojest, saj bota potem postala zlobna.

Tako sta se deček in delica odpravila in prenočila v enem takem taboru oziroma pod njim, drevesom blizu tega sadovnjaka. Naslednjo noč sta prišla v sadovnjak, kjer sta odtrgala jabolko in deklica je tam zagledala kraljico. Kraljico ju je lovila, a je za las pobegnila. Nato sta se spet odpravila v svet k levu, kjer so ju vsi častili.

Na koncu sta se potem spet vrnila v domači svet, kjer sta mami od te punčke skuhalo čaj in je spet ozdravela.

7.2.1.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *rešla, nekaj, kolko, naredla*
- Izgovorjava –el kot u: *reku (2)*
- Izgovorjava v kot f: *fkradel*
- Nedoločni člen en: *en kompromis, ena punca; dvakrat v povezavi s kazalnim zaimkom: en tak sadovnjak, v enem takem taboru*
- Izražanje svojine: *od dečka stric, od deklice mama, mami od te punčke*
- Napačna oblika glagola: *naj si ga nadane (2), polamljala, bota*
- Napačna raba glagola s prislovom: *vrnila se nazaj*
- Mogli namesto morali: *so mogli*
- Raba cel v pomenu zelo: *našel je deklico celo utrujeno, sta našla grad cel zamrznjen*
- Napačno sklanjanje: *v zadnjem svetovu, lepe zlate jabolke, da se nobene jabolke*
- Kratki nedoločnik: *so hoteli zbežat, je želela ukrast, ni smela pojest*
- Glagol na koncu: *jo en konjušec s kočijo in konjem povozi*
- Zamenjan besedni red: *in jim je uspelo, ampak je deček vedel, in sta spej jo vzela zraven, v deželo samih jabolk zlatih, a je lev še prej jima dal napotek*
- Pa: *nato pa je*
- Ponavljanje nato: *Nato pa jo en konjušec s kočijo in konjem povozi. Nato sta ji nadela rumen prstan in sta spet šla v tisti svet. Nato je šla še deklica Poli*

- Pojasnilo: *Ker so jo vsi napadli, tisto kraljico*
- Miselni preskoki: *V zadnjem svetovu, svetu, je, sta našla grad cel zamrznjen; saj je s konjem, saj je jezdila na konju*

7.2.1.2 Ugotovitve

Upadov samoglasnika je malo. Več je napak pri glagolu, in sicer napačne oblike, napačna raba. Pojavlja se nekaj nenavadnih besed, kot sta *konjušec*, *v svetovu*. Učenka niza več stavkov v povedih in pogosto opazimo prekinitev toka misli, a pripoved je vseeno precej tekoča, lahko ji je slediti.

7.2.2 Besedilo 2

Učenka 2, drugi posnetek

Matilda je bila deklica, ki je odraščala v družini, ki je niso imeli tak radi. Imela pa je tudi brata, ki pa so ga starši bolj razvajali, bolj spoštovali. In potem ko je Matilda odraščala, je rada brala knjige. Matilda je začela hoditi v šolo in je spoznala, da ima super moči. Takšne, da lahko stvari premika z očmi. Učiteljica je Matildo vzljubila. Ko je prišla v prvi razred, jo je tista učiteljica povabila in Matilda je spoznala nove prijatelje.

Starši so imeli delavnici, v kateri so popravljali avte. In takrat je ravnateljica pripeljala avto na popravilo in ugotovila, da je Matilda očetova hčerka. Potem sta se ravnateljica in njen oče sprla in je od tistega prepira dalje in od tega trenutka je ravnateljica sovražila Matildo. Mama pa je obiskovala tombolo v sosednjem mestu. Nekega dne pa je Matilda obiskala ravnateljico in jo je s svojimi super močmi prestrašila. Ko pa je ravnateljica našla rdeč trak od Matilde, je predvidevala, da bi to lahko bila Matilda in jo je naslednji dan v šoli zaklenila v dušilko. Potem pa jo je Matilda tako prestrašila še enkrat, da je odšla iz mesta.

7.2.2.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *tak (tako)*
- Izražanje pripadnosti/lastnine: *rdeč trak od Matilde*
- Nejasnost: *da je Matilda očetova hčerka*
- Kopičenje veznika in: *Potem sta se ravnateljic in njen oče sprla in je od tistega prepira dalje in od tega trenutka je ravnateljica sovražila Matildo.*
- Pa: *mama pa je, potem pa je, ki pa so ga starši*
- Kazalni zaimek: *tista učiteljica, od tistega prepira*
- Vezniška beseda ki namesto kjer: *je odraščala v družini, ki je niso imeli tak radi.*

- Napačni zaimek: *Potem sta se ravnateljic in njen oče sprla (Potem sta se ravnateljic in Matildin) oče sprla*
- Miselni preskok: *je od tistega prepira dalje in od tega trenutka je ravnateljica sovražila Matildo; Ko je prišla v prvi razred, jo je tista učiteljica povabila in Matilda je spoznala nove prijatelje.*

7.2.2.2 Ugotovitve

Samoglasniških upadov je malo. *Pač* se ne pojavlja. Občasno rabi *pa* na mestih, kjer ni potrebno. Največ je opaziti miselnih preskokov oziroma nelogičnih nadaljevanj povedi.

7.2.3 Besedilo 3

Učenka 3, drugi posnetek

Fanta Bena so starši vsak petek zvečer peljali varstvo k babici, on pa tja ni rad šel, ker je ga babica zelo zelo zgodaj pošiljala spat. Vse jedi je pripravljala iz zelja, hotela se je igrati črko na črko in ni ji delala televizija. Ko pa je Beno enkrat klical starše zvečer, da naj pridejo po njega, ker se tu zelo dolgočasi in mu ni všeč, je babica to slišala in potem se je domislila načrta, da je v škatlo za piškote dala diamante in ko je Beno enkrat jih odprl, ker je hotel vzeti piškote, je te videl, diamante vido, in je mislo, da so pravi. In je babico vprašal, pač kje jih je dobila, in si je babica izmislila, da je že kot mlada kradla diamante in da je že skoraj vse diamante na svetu ukradla, da še samo ene ni, in sicer kronske dragulje iz palače londonske. In potem ji Beno je reko, če bi onadva skupaj šla to ukrast in si je izmislil načrt in potem je, babica najprej ni bila za to, potem pa je vseeno privolila. In sta šla in sta že bila tam in sta jih že skoraj ukradla, ko pa ju je zalotila kraljica. In potem so se malo pogovarjali in se je odločila, da ju ne bo kaznovala. Pač sta vrnila diamante. In potem mu je babica povedala, da se mu je v bistvu zlagala, da je te diamante kupla in ni nikoli kradla. Potem pa je Beno bil pač žalosten, ker je vedo, da se vse je zlagala. Čeprav, je babico vseeno vzljubil. In mu je zdaj bla bolj zanimiva. Potem pa mu je povedala, da mu še ene stvari ni povedala, in sicer da ima raka in da bo verjetno umrla, da do božiča ne bo preživela. In potem je bil Beno zelo žalosten, ker je potem res umrla, ker jo je potem vzljubo in da je zaj že bilo prepozno, da bi se z njo družo.

7.2.3.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *kupla, bla*
- Izgovorjava -el in -il kot o: *vido, reko, vedo, mislo, vzljubo, družo*
- Napačni sklon: *da še samo ene ni (diamante)*
- Kratki nedoločnik: *ker je hotel vzeti*
- Glagol na koncu: *da je že skoraj vse diamante na svetu ukradla, da bi se z njo družo*
- Napačno stopnjevanje: *bolj zanimiva*

- Raba en, ena: *da je že skoraj vse diamante na svetu ukradla, da še samo ene ni, da mu še ene stvari ni povedala*
- Kopičenje prislova potem: *In potem je bil Beno zelo žalosten, ker je potem res umrla, ker oje potem vzljubo in da je zaj že bilo prepozno, da bi se z njo družo.*
- Ponavljanje veznika in: *In je babico vprašal, in si je babica izmislila, in potem je, in si je izmislil načrt in potem, in sta šla in sta že bila tam in sta jih skoraj ukradla, in potem so se malo pogovarjali in se je odločila, in potem mu je, in mu je zdaj, in potem j e bil*
- Pač: *pač kje je bila, pač sta vrnila diamante, potem pa je Beno bil pa žalosten*
- Pa : *potem pa je Beno, potem pa mu je*
- Napake besednega reda: *ker je ga babica, In ko je Beno enkrat jih odprl, iz palače londonske, in potem ji Beno je reko, da se vse je zlagala, Potem pa je Beno bil pač žalosten*
- Miselni preskok: *Čeprav, je babico vseeno vzljubil.; potem je, babica najprej ni bila za to, potem pa je vseeno privolila*

7.2.3.2 Ugotovitve

V začetku je učenka naredila malo napak, nato se kopičijo. Pripoved je tudi manj tekoča in slabše povezana z več miselnimi preskoki. Povedi so dolge, večstavčne. Pojavljajo se napake v besednem redu.

7.2.4 Besedilo 4

Učenka 4, drugi posnetek

Bila je ena Ema, ki je imela mamo, ki je bila novinarka in so se samo selili. In tako je po nesreči ona morala hodit v nove šole. Enkrat pa je mama hotela it v Ameriko in tako se je oče in pa Ema, sestra, so se uprle in pol naslednje jutro je šla sama v Ameriko. Seveda Ema je bila žalostna. Emin učitelj je pri pouku zaplenil Ipad, saj je poslušala glasbo, in to je prepovedano in mogla se je priključiti k literarnemu krožku, ki ga je tam spoznala, odbojkarja, in se v njega zaljubla. Ema je v tistem letu ustanovila tudi navijaško skupino, kjer je spremljala tega navijaškega odbojkarja in na koncu sta tudi postala par.

Bila je sestra Beti, ki je od ateja sodelavca se v njo zaljubo. Sta pol postala par.

7.2.4.1 Analiza

- Samoglasniški upad: *zaljubla*
- Besedni red: *seveda Ema je bila žalostna*
- Ena kot nedoločni člen: *ena Ema*
- Kratki nedoločnik: *je morala hodit, je hotela it, mogla se je priključiti*
- Množina namesto dvojine: *in tako se je oče in pa Ema, sestra, so se uprle*
- Pa: *in pa Ema*
- Pol v pomenu nato: *in pol*
- Kopičenje istega veznika: *in tako se je oče in pa Ema, sestra, so se uprle in pol naslednje jutro je šla sama v Ameriko*
- Miselni preskoki: *Bila je ena Ema, ki je imela mamo, ki je bila novinarka in so se samo selili.; in mogla se je priključiti k literarnemu krožku, ki ga je tam spoznala, odbojkarja*

- *Pojasnjevanja: ki ga je tam spoznala, odbojkarja, in se v njega zaljubla; in tako se je oče in pa Ema, sestra, so se uprle*

7.2.4.2 Ugotovitve

Učenka tvori večstavčne povedi s krajšimi stavki. Pripoved prekinja s pojasnili. Včasih informacijo spusti, da je poved manj logična. Učenka torej niza informacije in ne sledi pravilom tvorbe povedi.

7.2.5 Besedilo 5

Učenka 5, drugi posnetek

Zgodba Deček v črtasti pižami pripoveduje o tem, da je en fant ostal brez staršev in so ga poslali v vojaško taborišče, kjer je spoznal enega fantka, ki je bil sin od tega moškega, ki je ustanovil to taborišče. Ta fantka sta se spoprijateljila in sta bila najboljša prijatelja. Pa je imel sestro in starše, ki so živeli v zelo razkošni vili. Nekega dne pa prideta ta sin do tega fantka in mu prinese hrano in oblačila njegova. In ostane tam, ker želi videti, kakšno je življenje tam in tam ostane dva dni. Potem pa starši oziroma oče in njegovi sodelavci jih zberejo na kup oziroma v kopalnici oziroma tamkajšnjo preoblačilnico in po njih polijejo ogljikov monoksid, da se zadušijo in tam umre tudi ta sin. Potem na koncu pa satrši ugotovijo, da so ubili lastnega sina, s tem ko so zlili ta monoksid po njih.

7.2.5.1 Analiza

- Kazalni zaimpek: *to taborišče, ta fantka, ta brat, ta fant, ta sin, tega fantka, ta monoksid, ta sin*
- En kot nedoločni člen: *en fant, enega fanta*
- Pa: *ta brat pa, ta fant pa, pa prideta, potem pa, pa starši*
- Izražanje lastnine /pripadnosti: *sin od tega moškega*
- Miselni preskok: *Ta brat pa, mislim, ta fant*
- Pogosta raba veznika in: *Nekega dne pa prideta ta sin do tega fantka in mu prinese hrano in oblačila njegova.*
- Ponavljanje prislova tam: *In ostane tam, ker želi videti, kakšno je življenje tam in tam ostane dva dni.*
- Besedni red: *in so ga poslali, oblačil njegova, Potem pa starši oziroma oče in njegovi sodelavci jih zberejo*

7.2.5.2 Ugotovitve

Učenka je kar osemkrat v dokaj kratkem besedilu rabila *ta* in petkrat nepotrebno *pa*. Informacije nalaga v kratkih stavkih.

7.3 Primerjava pripovedovanj

Učenke se na prvo snemanje niso pripravile, za drugo pa so dobile nalogo, da se pripravijo in da so pozorne na rabo jezikovnih pravil. Ko smo snemali drugič, so pripovedovale iste knjige kot pri prvem snemanju.

Pri prvem snemanju je bilo napak veliko več. Pogost je bil upad samoglasnika, *-il*, *-el* pri glagolih so izgovarjale kot *-o*, tudi *-u*. Pred soglasniki je *v* pogosto prehajal v *f*, kopičile so veznike, prislove. Pogosto rabijo *pol* za *potem*, pojavlja se napačna raba veznika. Vse rabijo kratki nedoločnik, ki je dovoljen. Velikokrat povedi nadaljujejo z veznikom *in*. Nemaokrat rabijo *en* kot nedoločni člen in *ta* kot določni. Veliko so rabile *pa* in *pač* kot mašili. Pogosto povedi niso miselno dokončale, ampak so se pojavljali miselni preskoki. Prisotne so bile napake besednega red. Zaznati je značilnosti neknjižnega pogovornega jezika.

Pri vseh učenkah je zaznati upad odstopanj od norme pri drugem snemanju. Učenke so pred drugim snemanjem vedele, katere napake smo zaznali pri prvem snemanju. Nekatere so uspele število napak pri drugem snemanju bistveno zmanjšati. Ponekod pa se je kakšna napaka na novo pojavila. Neknjižnih besed niso rabile. Bistveno se je zmanjšala raba *pač* in *pa*. Izboljšale so tudi izgovorjavo *-el*, *-il*. Oddaljile so se od neknjižnega pogovornega jezika.

Učenka 1 je v drugem besedilu manj izpuščala samoglasnik, število samoglasniškega upada se je torej zmanjšalo. Pri drugem snemanju je pravilneje izgovarjala *-il*, *-el*. Izboljšala je izgovorjavo *v* pred nezvenečim soglasnikom. Nepotrebna raba kazalnega zaimka *izgine*. Še vedno napačno izraža svojino in občasno postavlja glagol na konec. Neknjižnih besed ne rabi.

Učenka 2 je pri drugem snemanju zmanjšala število upada samoglasnika, zaznamo le en primer. V obeh posnetkih zaznamo napake v rabi zaimka. V drugem posnetku rabe *pa* in *pač* ni zaslediti.

Učenka 3 je izboljšala jezik. Samoglasniški upad je manj pogost. Poslabša pa se izgovorjava oblik, ki se končajo ne *-el* in *-il*. Poveča se število napak besednega reda, raba veznika *in* na nepotrebnih mestih. Zmanjša rabo *pač* in *pa*. Pojavi se nekaj napak, ki jih pri prvem snemanju ni naredila.

Učenka 4 je govorila tako, da so se primeri upada samoglasnika zmanjšali v primerjavi s prvim snemanjem. Podobno ugotovimo tudi pri rabi *pač* in *pa*. Le enkrat rabi *pol* za potem. Neknjžnih besed pri drugem snemanju ni.

Učenka 5 je tudi izboljšala jezik pri drugem snemanju. Samoglasniškega upada ni, tudi raba *pač* in *pa* se zmanjša. Ne rabi neknjžnih besed.

8 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Pri pripovedovanju za bralno značko so naključno izbrani učenci v času prvega snemanja rabili jezik, ki je na različne načine odstopal od norme. Ugotovil sem, da so sošolci, ko so izvedeli, kaj počnem in čemu, zastavljali vprašanja in želeli prisostvovati, ko sem poslušal posnetke in zapisoval povedano. Že ob tem so bili pozorni na jezik, ki so ga posneti sporočevalci rabili, in zaznavali so napake. Nemalokrat so povedali, kako bi moralo biti.

Menim, da mi je s pripravo naloge uspelo usmeriti pozornost sošolcev sedmošolcev na rabo čistejšega jezika v podobnih okoliščinah. To se je pokazalo tudi pri sporočevalcih v kasnejših srečanjih. Skrb za lep jezik v govornih dejanjih, v katerih tak jezik pričakujemo, je zagotovo odgovornost vsakega izmed nas. Ravno tako prispeva k podobi posameznika tako kot oblačilo in vedenje.

9 RAZPRAVA

Predvideval sem, da učenci pri pripovedovanju o prebranem, če se niso pripravili na aktivnost,

- pogosto kršijo jezikovna pravila;
- rabijo neknjižne besede ali neknjižne oblike besed;
- pogosto rabijo mašila.

Ugotavljam, da lahko hipotezo 'pogosto kršijo pravila' potrdim, saj se je izkazalo, da so sporočevalci naredili veliko raznovrstnih napak, ki predstavljajo odklon od norme.

Hipotezo, ki pravi, da v nepripravljenih besedilih rabijo neknjižne besede ali neknjižne oblike besed, lahko delno potrdim. Ne rabijo veliko neknjižnih besed, pogostejša je raba neknjižnih oblik.

Hipotezo, da govorci rabijo veliko mašil lahko potrdim. Najpogosteje rabijo *pa* in *pač*. Število rabe nepotrebnih besed se spreminja, saj so besedila različno dolga.

V drugem delu sem ugotavljal, ali moja predvidevanja držijo. Trdil sem, da če so se učenci na dejavnost pripravili,

- manj kršijo jezikovna pravila;
- rabijo manj neknjižnih besed ali neknjižnih oblik oziroma jih sploh ne rabijo;
- število mašil se zmanjša oziroma izgine.

Vse tri hipoteze lahko potrdim. Posnetki dokazujejo, da je pojavnost napak manjša, nekatere napake so povsem izginile. Število nepotrebnih besed je upadlo ali teh besed v pripovedih sploh ni bilo.

10 VIRI IN LITERAURA

Kumer, Vesna in drugi. Slovenščina v oblaku 7. Ljubljana: Rokus Klett, 2017.

Toporišič, Jože. Slovenska slovnica. Maribor: Založba Obzorja, 2000.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Spletni viri

Bralna značka [splet]. (Povzeto: 10. 1. 2018) Dostopno na naslovu:

<http://www.bralnaznacka.si/sl/o-nas/predstavitev/>

Slovar slovenskega knjižnega jezika [splet]. Dostopno na naslovu: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>